

CONTRAVENȚIILE LA REGIMUL JURIDIC AL PRESTĂRII SERVICIILOR FUNERARE SANȚIONATE CU ANULAREA AUTORIZAȚIEI SANITARE DE FUNCȚIONARE (II)

Silviu-Dorin ȘCHIOPU

Abstract

The Romanian Decision no. 741 from the 12th of October 2016 regarding the implementing rules of the Law no. 102 from the 8th of July 2014 on cemeteries, human crematoriums and funeral services incriminates certain facts which are punishable as contraventions. This short overview has as primary objective the identification and presentation of some facts considered by the current legislation as being contraventions to the legal regime of funeral services, burial, cremation, transport, exhumation and reburial of human corpses, cemeteries, human crematoriums, and also the professional criteria that must be met by the funeral services providers. Our interest concerns not all the facts considered contraventions, but only those which are also sanctioned with the annulment of the operating sanitary permit of the funeral service provider. As secondary objective, we'll put forward some de lege ferenda proposals on the legal framework that ensures the protection of public health in the field of funeral services.

Keywords: *contraventions, operating sanitary permit, funeral services, public health, burial, cremation, transport, exhumation, reburial, cemetery, crematorium.*

C. Este sancționată cu **amendă de la 5000 lei la 10.000 lei** și **anularea autorizației sanitare de funcționare** încălcarea de către prestatorul de servicii funerare a prevederilor art. 8 lit. a)-c), lit. e) pct. (i)-(iv), art. 27 alin. (2), art. 28 alin. (1) și (2), art. 29 alin. (2), art. 38 alin. (2) și (3) din Normele tehnice și sanitare.

Potrivit **art. 8 lit. a) și b)** din Normele tehnice și sanitare: „Serviciile funerare se prestează conform prevederilor Legii nr. 102/2014 în următoarele condiții: a) atunci când decesul a avut loc într-o instituție de asistență medicală/îngrijiri de sănătate sau la domiciliu, preluarea persoanei decedate se efectuează de către prestatorul de servicii funerare, autorizat conform prezentelor norme. Preluarea defunctului din unitatea sanitară se face într-un sicriu cu capac sau într-o husă biodegradabilă cu fermoar, pe o brancardă de inox; b) preluarea și transportul

persoanei decedate în vederea înhumării/incinerării de la locul unde se păstrează corpul defunctului către locul de înhumare/incinerare se realizează pe baza certificatului de deces, cu respectarea prevederilor legale în vigoare. Pe timpul transportului capacul sicriului se menține închis”.

Aceste condiții de prestare a serviciilor funerare au drept finalitate asigurarea condițiilor igienico-sanitare pentru protecția sănătății publice în timpul transportului persoanei decedate. Subiectul activ al contravenției poate fi atât prestatorul de servicii funerare care are obligația legală de a asigura condițiile igienico-sanitare necesare transportului defunctului, luând măsurile necesare în vederea eliminării sau reducerii la minimum a riscurilor pentru sănătatea angajaților săi, cât și orice altă persoană care ar desfășura astfel de servicii funerare chiar și în afara cadrului legal reglementat de Normele tehnice și sanitare.

În ceea ce privește obligația prestatorului de servicii funerare de a transporta persoana decedată în vederea înhumării/incinerării cu capacul sicriului închis, remarcăm prezența unui paralelism legislativ¹: și art. 7 alin. (2) prevede că „transportul în vederea înhumării se realizează cu capacul sicriului închis”. Pe de o parte, este instituită aceeași reglementare – obligația de a transporta în vederea înhumării persoana decedată cu capacul sicriului închis – în mai multe articole [art. 8 lit. b) teza ultimă și art. 7 alin. (2) teza ultimă], iar pe de altă parte se distinge între transportul în vederea incinerării, expres menționat în cuprinsul art. 8 lit. b), și cel în vederea înhumării prevăzut de art. 7 alin. (2) teza ultimă. În timp ce domeniul de aplicare al art. 8 lit. b) include și transportul în vederea incinerării, domeniul de aplicare al art. 7 alin. (2) teza ultimă nu include decât transportul în vederea înhumării.

Acest paralelism legislativ nu ar fi problematic dacă atât încălcarea prevederilor art. 8 lit. b) teza ultimă, cât și cele ale art. 7 alin. (2) teza ultimă, ar fi sancționată cu amendă contravențională având aceleași limite minime și maxime, însă, în timp ce încălcarea art. 8 lit. b) teza ultimă (transportul în vederea înhumării/incinerării) este sancționată cu amendă de la 5000 lei la 10.000 lei, încălcarea art. 7 alin. (2) teza ultimă (transportul în vederea înhumării) este sancționată amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei.

Prin urmare, *de lege ferenda* se impune concentrarea materiei într-o reglementare unică, cu atât mai mult cu cât nu se poate distinge din perspectiva protecției sănătății publice între transportul în vederea înhumării și cel în vederea incinerării. Astfel, se impune eliminarea art. 8 lit. b) teza ultimă: „pe timpul transportului capacul sicriului se menține închis” și includerea transportului în vederea incinerării în domeniul de aplicare al art. 7 alin. (2), astfel încât, indiferent de scopul transportului – în vederea înhumării sau a incinerării – încălcarea

¹ A se vedea art. 16 alin. (1) din *Legea nr. 24 din 27 martie 2000* privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din data de 21 aprilie 2010.

obligației de a menține sicriul cu capacul închis să fie sancționată cu aceeași amendă contravențională.

Potrivit *art. 8 lit. c)* din Normele tehnice și sanitare: „Serviciile funerare se prestează conform prevederilor Legii nr. 102/2014 în următoarele condiții: c) procedura de îmbălsămare și/sau tanatopraxie care se efectuează în afara serviciilor de prosectură sau medicină legală se realizează cu *avizul direcției de sănătate publică* (s.n.) județeană, respectiv a municipiului București, la solicitarea tanatopractorului, care va depune copii de pe următoarele documente: (i) cererea scrisă a familiei de efectuare a îmbălsămării/tanatopraxiei către prestatorul de servicii funerare; (ii) declarația tanatopractorului cu privire la metoda și substanțele chimice folosite; (iii) copie de pe certificatul medical constatator al decesului”.

Deși din conținutul art. art. 43 alin. (5) pare să rezulte că, pentru încălcarea obligației de a obține *avizul direcției de sănătate* anterior efectuării procedurii de îmbălsămare și/sau tanatopraxie, poate răspunde contravențional și tanatopractorul, acesta solicitând direcției de sănătate *avizul* prealabil, în ceea ce ne privește considerăm că, față de conținutul actual al Normele tehnice și sanitare, subiect activ al contravenției nu ar putea fi decât prestatorul de servicii funerare, cererea familiei pentru îmbălsămare fiind adresată nu tanatopractorului, angajat cu contract de muncă de către prestatorul de servicii funerare, ci acestuia din urmă. Nu excludem posibilitatea ca, odată aprobat modelul pentru formularul de cerere pentru obținerea *avizului direcției de sănătate publică* în vederea îmbălsămării, să constatăm că acest *aviz* este acordat nu prestatorului de servicii funerare, ci tanatopractorului, caz în care vom putea considera că și tanatopractorul ar putea fi subiect activ al acestei contravenții².

Potrivit *art. 8 lit. e) pct. (i) - (iv)* din Normele tehnice și sanitare: „Serviciile funerare se prestează conform prevederilor Legii nr. 102/2014 în următoarele condiții: e) prestatorul de servicii funerare va avea în dotare *spații corespunzătoare*, destinate activităților pe care le prestează, și *autovehicule special amenajate* conform specificațiilor tehnice din anexa nr. 2, astfel: (i) spațiul destinat activităților de servicii funerare are o suprafață de minim 30 m², cu o zonă de primire a clienților și spațiu de prezentare a produselor; (ii) spațiul pentru prestarea activităților de îngrijiri mortuare are o suprafață minimă de 16 m², cu dotările prevăzute la lit. f); în cazul în care acest spațiu este situat în continuarea spațiului prevăzut la pct. (i), se asigură un circuit separat de activitatea de primire a clienților și prezentare a produselor; (iii) în cazul în care prestatorul de servicii funerare realizează servicii de îmbălsămare/tanatopraxie în zone rurale, unde nu există un spațiu conform

² Ministrul sănătății, potrivit art. 46 din Normele tehnice și sanitare, ar trebui să aprobe prin ordin modelul pentru formularul de cerere pentru obținerea *avizului direcției de sănătate publică* în vederea îmbălsămării, însă nu a fost prevăzut și un termen până la care respectivul ordin ar fi trebuit a fi emis.

celui prevăzut la pct. (ii), și persoana decedată nu a suferit de o boală infecțioasă, acestea pot fi realizate dacă deține un autovehicul de asistență funerară mobilă dotat conform prevederilor pct. 1 din anexa nr. 2; (iv) cel puțin un autovehicul pentru transport cadavre, conform specificațiilor pct. 3 din anexa nr. 2; pentru ceremonia de înmormântare va fi folosit un autovehicul de paradă funerară, în proprietate sau închiriat, care va respecta prevederile pct. 2 din anexa nr. 2”.

Aceste condiții de prestare a serviciilor funerare au drept finalitate mai ales asigurarea condițiilor igienico-sanitare pentru protecția sănătății publice în cazul prestării activităților de îngrijiri mortuare și transportului persoanei decedate. Subiectul activ al contravenției poate fi atât prestatorul de servicii funerare care are obligația legală de a asigura condițiile igienico-sanitare necesare transportului persoanei defuncte și prestării activităților de îngrijiri mortuare, luând măsurile necesare în vederea eliminării sau reducerii la minimum a riscurilor pentru sănătatea angajaților săi și a clienților (ex. asigurarea unui circuit separat de activitatea de primire a clienților și prezentare a produselor), cât și orice altă persoană care ar desfășura astfel de servicii funerare chiar și în afara cadrului legal reglementat de Normele tehnice și sanitare.

Potrivit **art. 27 alin. (2)** din Normele tehnice și sanitare: „Persoanele decedate din cauza unor boli contagioase vor putea fi depuse în sălile de ceremonii funerare numai cu *avizul direcției de sănătate publică* (s.n.) județene, respectiv a municipiului București, eliberat conform metodologiei de încadrare a riscului infecțios, prevăzută la art. 20 alin. (4)”. Potrivit art. 20 alin. (4), încadrarea cauzelor decesului în categoria infecțiilor cu agent infecțios înalt patogen în cazul cărora îmbălsămarea este interzisă sau cu risc infecțios în cazul cărora îmbălsămarea este obligatorie se va efectua pe baza unei *metodologii specifice de încadrare a riscului infecțios* care va fi aprobată prin ordin al ministrului sănătății în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a Normelor tehnice și sanitare.

Deși termenul de 60 de zile a expirat, cum ministrul sănătății nu a emis acel ordin în ciuda riscului asupra sănătății persoanelor ce asistă la ritualul de înmormântare, deocamdată putem considera că nu s-a procedat la punerea în concret în aplicare a prevederilor art. 27 alin. (2) din Normele tehnice și sanitare. După intrarea în vigoare a metodologiei de încadrare a riscului infecțios, subiect activ al contravenției va putea fi orice persoană care ar încălca această obligație legală, respectiv prezentarea avizului direcției de sănătate publică, inclusiv prestatorul de servicii funerare care a încheiat contractul de prestări servicii cu persoana obligată, potrivit art. 17 alin. (1) din Legea nr. 102/2014, să dispună în legătură cu înmormântarea.

Potrivit **art. 28 alin. (1)** din Normele tehnice și sanitare: „Sălile de ceremonii funerare vor fi amplasate în incinta cimitirelor sau în afara acestora. Pentru sălile de ceremonii funerare amplasate în afara cimitirelor se asigură o distanță de

minimum 20 metri de clădirile de locuit³". Aceste săli de ceremonii funerare (case mortuare, case funerare, capele) pot aparține fie unui cimitir, fie unui prestator de servicii funerare⁴.

Nu credem că în practică s-ar putea constata o astfel de contravenție întrucât pentru lucrările de construcții necesare în vederea schimbării destinației în clădiri existente, precum și în cazul amplasării de construcții cu altă destinație decât cea a clădirilor învecinat, Legea nr. 50/1991 impune obținerea acordului vecinilor, exprimat în formă autentică⁵, iar în principiu nimeni este dornic a se învecina cu un imobil având o asemenea destinație. Totuși, nu putem exclude crearea unei săli de ceremonii funerare în afara cadrului legal reglementat de Normele tehnice și sanitare, situație în care subiect activ al contravenției va fi proprietarul cimitirului sau prestatorul de servicii funerare, după caz.

În timp în cazul alin. (2) al art. 28 este evident că o încălcare a acestuia ar putea pune în pericol sănătatea publică, considerăm că obligația proprietarului cimitirului sau a prestatorului de servicii funerare de a se asigura o distanță de minimum 20 metri de clădirile de locuit ține mai degrabă de domeniul urbanismului (existența unui eventual disconfort moral), în sensul că legiuitorul le oferă vecinilor posibilitatea de a refuza amplasarea unui imobil cu asemenea destinație în proximitatea locuinței lor, nu de cel al protecția sănătății publice, astfel că încălcarea prevederilor art. 28 alin. (1) nu ar trebui să atragă anularea autorizației sanitare de funcționare. Pe cale de consecință, *de lege ferenda* s-ar impune eliminarea art. 28 alin. (1) din domeniul de aplicare al art. 43 din Normele tehnice și sanitare.

Potrivit *art. 28 alin. (2)* din Normele tehnice și sanitare: „Sălile de ceremonii funerare trebuie să fie prevăzute cu echipamente de climatizare, pentru asigurarea unei temperaturi ambientale de maximum 20°C în perioada anotimpului cald și trebuie astfel compartimentate pentru a asigura atât reducerea potențialelor riscuri epidemiologice, cât și intimitatea aparținătorilor”.

Obligativitatea îmbălsămării în cazul expunerii persoanei decedate cu capacul sicriului deschis, precum și asigurarea unei anumite temperaturi ambientale, sunt menite a reduce la minimum a riscurile pentru sănătatea persoanelor ce veghează defunctul. La fel precum în cazul art. 28 alin. (1) din Normele tehnice și sanitare,

³ Pentru unele detalii privind distanța minimă privind amplasarea unei săli de ceremonii funerare, a se vedea Judecătoria Reghin, *sentința civilă nr. 943 din 4 august 2016*, ECLI:RO:JDREG:2016:002.000943, nepublicată.

⁴ Deși în mod tradițional sălile de ceremonii funerare aparțin cimitirelor, nu putem exclude ipoteza în care un imobil cu asemenea destinație ar fi deținut de un prestator de servicii funerare (situație frecvent întâlnită în S.U.A.).

⁵ A se vedea punctul 2.5.6 al Secțiunii I „Piese scrise” a Capitolului I „Proiectul pentru autorizarea executării lucrărilor de construire - P.A.C.” din Anexa nr. 1 „Conținutul-cadru al proiectului pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții” la *Legea nr. 50 din 29 iulie 1991* privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată în M. Of. nr. 933 din data de 13 octombrie 2004.

subiect activ al contravenției va fi proprietarul cimitirului, în ceea ce privește compartimentarea și asigurarea echipamentelor de climatizare, și administratorul cimitirului, în ceea ce privește asigurarea efectivă a unei temperaturi ambientale de maximum 20°C în perioada anotimpului cald, sau prestatorul de servicii funerare, după caz.

Potrivit *art. 29 alin. (2)* din Normele tehnice și sanitare: „Deshumarea se poate face înainte de 7 ani de la data înhumării, cu avizul direcțiilor de sănătate publică, după împlinirea termenului de un an de la data înhumării și numai în perioada 1 noiembrie - 31 martie, pe baza avizului sanitar eliberat de către direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, conform anexei nr. 6, în scopul reînhumării persoanei decedate în alt loc de înhumare”.

Deshumarea persoanelor decedat se poate realiza, potrivit art. 30 alin. (1) din Normele tehnice și sanitare, numai ce către administrația cimitirului și doar după împlinirea termenului de un an de la data înhumării. Dacă încă nu au trecut 7 ani de la data înhumării, deshumarea se poate realiza numai în perioada 1 noiembrie - 31 martie, fiind necesar și avizul direcției de sănătate publică⁶. După expirarea termenului de 7 ani, deshumarea poate avea loc oricând, nemaifiind necesar avizul direcției de sănătate publică. Subiect activ al contravenției poate fi orice persoană care ar încălca aceste prevederi legale privind perioada când se poate realiza o deshumare, precum și obligația de a fi obținut în prealabil avizul direcției de sănătate publică în cazul înhumărilor ce au avut loc cu mai puțin de 7 ani în urmă.

În ceea ce privește deshumarea, remarcăm prezența unui paralelism legislativ⁷. Potrivit *art. 29 alin. (1)* din Normele tehnice și sanitare: „Exhumarea/deshumarea persoanelor decedate se realizează conform prevederilor art. 9 alin. (4) și (5) din Legea nr. 102/2014” iar art. 9 alin. (5) din Legea nr. 102/2014 prevede că „osemintele pot fi deshumate în orice perioadă a anului, fără avizul autorităților de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, după 7 ani de la deces”.

Practic este instituită aceeași reglementare, respectiv obligativitatea obținerii avizul direcției de sănătate publică numai în cazul exhumărilor ce au loc înainte de împlinirea a 7 ani de la înhumare. Prin urmare, deshumarea realizată în lipsa avizul direcției de sănătate publică și înainte de trecerea celor 7 ani va constitui contravenție atât ca urmare a încălcării art. 29 alin. (2) întrucât avizul nu este necesar decât în cazul deshumărilor realizate după 7 ani de la deces, cât și ca urmare a încălcării art. 29 alin. (1) întrucât deshumarea făcută înainte de 7 ani de la data înhumării necesită avizul direcției de sănătate publică.

⁶ Pentru deshumarea care nu este necesară în vederea stabilirii cauzelor morții, a se vedea Judecătoria Bistrița, *sentința civilă nr. 1464 din 10 mai 2017*, nepublicată, disponibilă pe <http://www.rolii.ro/>.

⁷ A se vedea art. 16 alin. (1) din *Legea nr. 24 din 27 martie 2000* privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din data de 21 aprilie 2010.

Acest paralelism legislativ nu ar fi problematic dacă atât încălcarea prevederilor art. 29 alin. (2), cât și cele ale art. 29 alin. (1), ar fi sancționată cu amendă contravențională având aceleași limite minime și maxime, însă, în timp ce încălcarea art. 29 alin. (2) este sancționată cu amendă de la 5000 lei la 10.000 lei, încălcarea art. 29 alin. (1) este sancționată amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei. Prin urmare, *de lege ferenda* se impune concentrarea materiei într-o reglementare unică, astfel încât încălcarea obligației de a fi obținut în prealabil avizul direcției de sănătate publică pentru aceste deshumări să fie sancționată cu aceeași amendă contravențională.

De asemenea remarcăm o lipsă de corelare între cele două dispoziții. Astfel, pe de o parte, în art. 29 alin. (2) se menționează „7 ani de la data înhumării”, în timp ce art. 9 alin. (5) din Legea nr. 102/2014, la care face trimitere art. 29 alin. (1), este întrebuintată sintagma „după 7 ani de la deces”. Deși în principiu, potrivit tradiției românești, înhumarea are loc a treia zi de la deces nu puteam exclude situația în care această perioadă s-ar putea prelungi chiar considerabil din varii cauze, astfel că nu data decesului, ci data înhumării ar trebui să marcheze începutul curgerii termenului 7 ani. Acesta este un motiv în plus care justifică necesitatea concentrării materiei într-o reglementare unică, ocazie cu care s-ar îndepărta și această neconcordanță.

Potrivit **art. 38 alin. (2) și (3)** din Normele tehnice și sanitare, fiecare crematoriu trebuie să dețină un *registru de incinerare* iar pentru fiecare incinerare realizată, administrația crematoriului trebuie să întocmească un *dosar de incinerare*.

Fără a intra în detaliile privind conținutul dosarului și al registrului de incinerare, precizăm că scopul acestora este în principal acela de se asigura trasabilitatea parcursului urmat de rămășițele pământești ale persoanei defuncte, inclusiv sub aspectul asigurării condițiilor igienico-sanitare în vederea protecției sănătății publice. Subiectul activ al contravenției va fi administratorul crematoriului atât în ceea ce privește existența registrului de incinerare, cât și în ceea ce privește întocmirea dosarelor de incinerare. Deși nu se precizează expres că obligativitatea ținerii acestui registru revine administratorului crematoriului, la fel cum administratorul unui cimitir are obligația de a asigura întocmirea și păstrarea unui registru de evidență, potrivit art. 15 alin. (1) din Legea nr. 102/2014, în mod simetric administratorul crematoriului va trebui să întocmească și să păstreze registrul de incinerare.

D. Este sancționată cu **amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei și anularea autorizației sanitare de funcționare** încălcarea de către prestatorul de servicii funerare a prevederilor art. 7 alin. (1)-(4), art. 29 alin. (1) din Normele tehnice și sanitare.

Potrivit **art. 7 alin. (1)** din Normele tehnice și sanitare: „Prestatorii de servicii funerare vor efectua activitățile specifice după obținerea avizului consiliului local al unității administrativ-teritoriale și a autorizației sanitare de funcționare emisă de către direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București,

conform prevederilor din anexa nr. 1". Precum am menționat mai sus, obținerea în prealabil a *avizului consiliului local* al unității administrativ-teritoriale și a *autorizației sanitare de funcționare* constituie piatra unghiulară a efectuării de activități specifice serviciilor funerare. De asemenea, subliniem că numai prestatorii de servicii funerare au nevoie de avizul consiliului local, nu și cimitirele sau crematoriile care, precum am precizat cu altă ocazie, *nu sunt prestatori de servicii funerare* în sensul legii⁸.

Potrivit *art. 7 alin. (2)* din Normele tehnice și sanitare: „Prestatorul de servicii funerare trebuie să respecte normele de igienă în timpul transportului și *înhumării* (s.n.), pentru protecția sănătății publice [...]”. Acest text legislativ lasă să se înțeleagă că prestatorii de servicii funerare ar putea efectua și înhumări. Totuși, *art. 21 alin. (2)* din Legea nr. 102/2014 prevede că exhumările/deshumările și reînhumările se fac de către *administrațiile cimitirelor*, dispoziție preluată *ad litteram* în *art. 31 alin. (1)* din Normele tehnice și sanitare, dispoziție ce nu menționează expres înhumările ci doar reînhumările, ceea ce ne-ar putea conduce la concluzia că între înhumări (coborârea sicriului în mormânt, deschiderea și închiderea mormântului) și reînhumări ar exista o diferență de regim juridic în privința persoanei care poate efectua aceste servicii funerare.

Cum administratorul cimitirului are, potrivit *art. 14 alin. (2) lit. b)* din Legea nr. 102/2014, obligația de a stabili regulile privind prestarea serviciilor de înhumare, precum și regulile privind prestarea altor servicii de către operatori economici sau de persoane fizice autorizate, față de modul de redactare a textului am putea înțelege că prestarea serviciilor de înhumare nu intră în competența exclusivă a administratorului cimitirului.

De aceea, se pune întrebarea cine are competență exclusivă în ceea ce privește realizarea serviciilor înhumare și dacă există o competență exclusivă sau una partajată. Cum *numai cimitirele pot fi autorizate sanitar pentru activități de înmormântare/înhumare*, potrivit anexei nr. 4 la Normele tehnice și sanitare, considerăm că acestea au competență exclusivă în ceea ce privește înhumările, respectiv coborârea sicriului în mormânt, deschiderea și închiderea mormântului, precum și înhumarea urnelor cu cenușă sau depunerea acestora într-un mormânt/cavou potrivit *art. 40 lit. b)* din Normele tehnice și sanitare. Astfel, *art. 7 alin. (2)* trebuie interpretat în sensul că noțiunea de *prestator de servicii funerare*, se circumscrie în acest caz în mod necesar inclusiv cimitirelor care, pentru protecția sănătății publice, trebuie să respecte normele de igienă în timpul înhumării, deshumării și reînhumării, în caz contrar fiind antrenată răspunderea contravențională, inclusiv sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare a cimitirului.

⁸ S.-D. Șchiopu, *Unele delimitări conceptuale privind serviciile funerare și prestatorii acestora*, în Revista Universul Juridic nr. 7/2017, p. 76.

Potrivit *art. 29 alin. (1)* din Normele tehnice și sanitare: „Exhumarea/deshumarea persoanelor decedate se realizează conform prevederilor art. 9 alin. (4) [...] din Legea nr. 102/2014” iar art. 9 alin. (4) din Legea nr. 102/2014 prevede că „Exhumarea cadavrelor în vederea constatării cauzelor morții se face numai cu *încuviințarea procurorului sau a instanței judecătorești* (s.n.)”. Subiect activ al contravenției poate fi orice persoană care ar încălca aceste prevederi legale privind obligația de a fi obținut în prealabil *încuviințarea procurorului sau a instanței judecătorești* în cazul deshumării efectuate în vederea constatării cauzelor morții. Deși la prima vedere contravenția nu pare să privească protecția sănătății publice, totuși, întrucât exhumarea cadavrelor în vederea constatării cauzelor morții se poate realiza chiar și înainte de trecerea unui an de la data înhumării, sancționarea contravențională este pe deplin întemeiată datorită potențialelor riscuri epidemiologice.

Potrivit *art. 7 alin. (3) și (4)* din Normele tehnice și sanitare: „(3) Autovehiculele special amenajate pentru transportul mortuar trebuie să dețină autorizație conform prevederilor art. 13 din Legea serviciilor de transport public local nr. 92/2007, cu modificările și completările ulterioare. (4) Autovehiculele special amenajate în acest scop trebuie să respecte condițiile prevăzute în anexa nr. 2”.

Autovehiculele special amenajate pentru servicii funerare sunt: autovehiculul pentru *asistență funerară mobilă* folosit pentru pregătirea cadavrului, autovehiculul mortuar pentru *paradă* folosit pentru transportul trupului neînsuflețit spre locul de înhumare și autovehiculul funerar pentru *recuperare cadavre și transport internațional*. Fără a intra în detaliile privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească aceste autovehicule, precizăm că scopul acestora este în principal acela de se asigura în timpul transportului mortuar condițiile igienico-sanitare necesare păstrării și promovării stării de sănătate a angajaților prestatorului de servicii funerare. Subiectul activ al contravenției poate fi orice persoană care efectuează un transport mortuar sau desfășoară activități de tanatopraxie într-un autovehicul cu încălcarea condițiilor prevăzute de art. 7 alin. (3) și (4) din Normele tehnice și sanitare.

În încheiere subliniem că, deși cu altă ocazie am arătat că *cimitirele și crematoriile*, în ciuda faptului că oferă servicii funerare, *nu sunt prestatori de servicii funerare* în sensul legii⁹, pe tărâm contravențional, strict în ceea ce privește sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare, spre deosebire de distincția operată anterior, noțiunea de *prestator de servicii funerare* se circumscrie în mod necesar tuturor persoanelor care realizează servicii funerare, deci inclusiv cimitirelor și crematoriilor umane.

În concluzie, în *sens restrâns*, prin prestatori de servicii funerare vom înțelege exclusiv o societate înscrisă în registrul comerțului ce realizează inclusiv servicii de

⁹ *Ibidem*.

tanatopraxie și care a fost autorizată sanitar pentru prestarea de servicii funerare, în timp ce, în *sens larg*, sens propriu răspunderii contravenționale și strict în ceea ce privește sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare, vom include atât cimitirele, cât și crematoriile, în materie contravențională interesându-ne noțiunea de prestatori de servicii funerare *lato sensu*. O interpretare contrară ar îngusta domeniul de aplicare al art. 43 alin. (5) din Normele tehnice și sanitare, prin excluderea cimitirelor și crematoriilor, ceea ce ar veni în contra intenției legiuitorului relativă la protecția sănătății publice ce constituie potrivit art. 3 din Legea nr. 95/2006 o obligație a tuturor persoanelor fizice și juridice.

Bibliografie:

1. *Legea nr. 50 din 29 iulie 1991* privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată în M. Of. nr. 933 din data de 13 octombrie 2004.
2. *Legea nr. 24 din 27 martie 2000* privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din data de 21 aprilie 2010.
3. *Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006* privind reforma în domeniul sănătății, republicată în M. Of. nr. 490 din 3 iulie 2015.
4. *Legea nr. 102 din 8 iulie 2014* privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare, publicată în M. Of. nr. 520 din data de 11 iulie 2014.
5. *H.G. nr. 741 din 12 octombrie 2016* pentru aprobarea Normelor tehnice și sanitare privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare și nivelul fondului de garantare, publicată în M. Of. nr. 843 din data de 24 octombrie 2016.
6. S.-D. Șchiopu, *Unele delimitări conceptuale privind serviciile funerare și prestatorii acestora*, în „Revista Universul Juridic” nr. 7/2017.
7. Judecătoria Reghin, *sentința civilă nr. 943 din 4 august 2016*, ECLI:RO:JDREG:2016:002.000943, nepublicată.
8. Judecătoria Bistrița, *sentința civilă nr. 1464 din 10 mai 2017*, nepublicată, disponibilă pe <http://www.rolii.ro/>.